

BAB V

KACINDEKAN JEUNG RÉKOMÉNDASI

5.1 Kacindekan

Udagan tina ieu panalungtikan téh nya éta ngadéskripsikeun asal-muasal paguron penca silat Mekar Pusaka Wangi, ngadéskripsikeun prak-prakan kasenian Penca Silat Paguron Mekar Pusaka Wangi, maluruh jeung ngadéskripsikeun ajén éstétika nu nyampak dina kasenian penca silat Paguron Mekar Pusaka Wangi, jeung larapna hasil panalungtikan kasenian penca silat Paguron Mekar Pusaka Wangi pikeun bahan ajar dina pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII. Tiori nu dipaké pikeun medar ajén éstétika téh nya éta tiori Kant. Méthode nu dipaké nya éta déskriptif kalayan pamarekan kualitatif. Téhnik nu dipaké dina ieu panalungtikan ngawengku téhnik observasi, wawancara, catetan lapangan, jeung dokuméntasi.

Asal-muasal ngadegna Paguron Mekar Pusaka Wangi téh dimimitian ku tilu tokoh nu hayang ngalestarikeun seni budaya. Tilu tokoh éta nyaéta Bapa Dayat Komara, Bapa Asep (Dosen ASTI), jeung Bapa Abdul Fattah. Bapa Dayat Komara salaku ketua RT ogé sesepuh di Kelurahan Gegerkalong, Gegerkalong Tengah Cigoléndang, anu ngarti tur reueus kana kasenian Sunda. Salian ti pupuhu Paguron Mekar Pusaka Wangi, saacan ngadegkeun éta paguron téh, Bah Dayat Komara aktif dina kasenian Sunda saperti Kuda Lumping, tarawangsa, karinding, celempung, jst. Ku sabab Bapa Dayat Komara resep kana widang penca, Anjeunna *inisiatif* nyieun paguron silat di daérah Kelurahan Gegerkalong, Gerlong Tengah, Cigolendang Kecamatan Sukasari Kota Bandung.

Asal ngaran Paguron Mekar Pusaka Wangi téh nya éta tina sajarah ngadegna ieu paguron. Pusaka, mangrupa impénan ti nu ngadegkeun paguron sangkan jalma-jalma nu aya di ieu paguron bisa jadi hiji pusaka keur Paguron PMPW hususna. Kecap Mekar, mekar ogé mangrupa impénan ti nu ngadegkeun paguron sangkan bisa ngamekarkeun deui budaya Sunda, hususna penca silat anu baheula pernah leungit.

Cindekna, ieu Paguron dingaranan Paguron Mekar Pusaka Wangi téh sabab nu impénan ti nu ngadegkeun, sangkan ieu paguron téh bisa ngalahirkeun generasi-generasi penca silat nu bisa jadi pusaka dina ngamekarkeun budaya Sunda hususna penca Silat.

PMPW sabenerna salah sahiji paguron anu unik, sabab nurutkeun data nu kapaluruh di lapangan, nu ngadegkeun ieu paguron téh sabenerna mah turuntumurun, ti mimiti akina, nya éta Dayat Komara nu mangrupa Baba na tepi ka bah ema mangrupa putrana. Jadi lahirna ieu paguron téh sabenerna mah turun ti jaman baheula jeung dipaténkeun jadi paguron téh dina taun 1964 nu dingaranan Paguron Mekar Pusaka Wangi (PMPW).

Dina prak-prakan kasenian penca silat PMPW dibagi jadi tilu bagian, nya éta saacan midang, pas midang, jeung sabada midang. Penca silat PMPW biasana ngaheulakeun tradisi-tradisi anu kudu dilakonan saacan midangkeun éta kasenian. Masarakat Sunda masih kénéh percaya kana ayana karuhun di sabudeureunana. Ku kituna, nalika aya acara naon waé gé nu hubunganna jeung budaya, masarakat Sunda pasti sasambat heula ka karuhun. Aya sababaraha cara sasambat ka karuhun, gumantung kana acara jeung kasenian nu rék dipintonkeunna, diantaranya nyiapkeun sasaji atawa nu sok disebut rujakeun jadi hiji tradisi nalika saacan mintonkeun kasenian penca silat. Eusi tina rujakeun éta téh ngawengku meuleum menyan, dawegan anu luhurna dibeulah saeutik terus ditutupan ku gula beureum, bubur bodas, bubur beureum, téh pait, téh amis, cai kopi pait, cai kopi amis, susu, cai asem, cai dicampur gula beureum jeung kalapa, kembang tujuh rupa, surutu jsb. Rujakeun téh mangrupa simbol pikeun nyambat karuhun, tapi tujuanna mah ngadoa ka nu Kawasa, sangkan nalika midangkeun penca silat téh aya dina kalancaran jeung kasalametan. Rujakeun atawa sesajén mah mangrupa tradisi urang Sunda nalika mintonkeun kasenian-kasenian Sunda buhun.

Nalika midangkeun penca silat, teu sagawayah langsung maén penca, aya sababaraha tahapan nu kudu dilakonan ku pamaén. Tahapan-tahapan éta kudu dilakonan ti mimiti nepi ka ahir sangkan dina pintonan penca silat bisa jéntré jeung

Firman Sidik, 2017

*ÉSTÉTIKA DINA KASENIAN PENCA SILAT PAGURON MEKAR PUSAKA WANGI DI KELURAHAN
GEGERKALONG KECAMATAN SUKASARI KOTA BANDUNG PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN
DI SMA KELAS XII*

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

éntép seureuh. Dina mintonkeun penca nu disebut ibing penca, aya sababaraha jurus penca silat di jerona. Jurus nu digunakeun ogé kudu ngaruntuy, ti mimiti gerak dasar, jurus dasar, jurus inti, jeung kajadian.

Sabada midangkeun kasenian penca silat, di PMPW mah euweuh tradisi anu dilakukeun nalika bérés midang téh. Tapi aya hiji tradisi anu dilakukeun nalika murid di PMPW meunang juara dina pasanggiri. Tradisina nya éta nyangu tumpeng, tujuanna dina nyangu tumpeng téh salian ti sukuran sabab geus jadi juara, ogé pikeun sukuran sabab paguron jeung murid-muridna aya dina kasalametan. Tradisi nyangu tumpeng teu remen dilakukeun ku paguron PMPW, teu kaos susuguh anu kudu aya tiap rék mintonkeun penca silat, sabab ninggali kana kagunaanana tradisi susuguh (sasambat ka karuhun) mah émang sakral jeung dipecaya ku masarakat Sunda.

Dina prak-prakan ti mimiti persiapan nepi ka beresna penca aya istilah-istilah anu kapanggih di paguron Mekar Pusaka Wangi nu aya di Kelurahan Gegerkalong, Kecamatan Sukasari, Kota Bandung téh aya 107 istilah. Istilah waditra jeung panunjangna, pakakas, gerak, jurus, guru, jeung gelar.

Dumasar kana hasil panalungtikan, ajén éstétis anu nyangkaruk dina kasenian penca silat PMPW téh nya éta ajén éstétis atawa ajén murni anu ayana dina gurat wangun jeung warna dina kasenian; ajén ékstra éstétis atawa ajén tambahan anu aya dina dedeg pandedeg manusa, alam, sasatoan, jst; ajén éstétis dina dumasar kana tiori intrinsik, bisa katitén dina gerakan penca silat; jeung ajén éstétis dumasar kana tiori ékstrinsik aya dina bahan-bahan jeung pakakas anu dipaké nalika penca.

Kasenian penca silat PMPW, bisa dijadikeun *alternative* pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kela XII. Saacan ngomongkeun bahan pangajaran, urang bahas heula kritéria milih bahan ajar anu hadé. Aya lima hal anu kudu dipilih pikeun milih bahan ajar, nya éta bahan pangajaran nu dipilih dumasar kana tujuan anu hayang dihontal, ayana ajén pikeun kahirupan manusa, ayana ajén pikeun warisan karuhun, aya gunana pikeun ngawasa huji paélmuan, sarta luyu jeung kabutuhan katut minat murid.

Firman Sidik, 2017

**ÉSTÉTIKA DINA KASENIAN PENCA SILAT PAGURON MEKAR PUSAKA WANGI DI KELURAHAN
GEGERKALONG KECAMATAN SUKASARI KOTA BANDUNG PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN
DI SMA KELAS XII**

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Dumasar kana Kritéria bahan ajar di luhur, ajén-inajén anu aya dina kasenian Penca Silat PMPW téh disa dijadikeun bahan pangajaran. Kahiji, patalina jeung atikan karakter nya éta kudu miboga pamadegan anu panceg, jeung kudu bisa nangtukeun laku lampah anu hadé jeung nu goréng. Kadua, patalina jeung atikan masarakat nya éta sauyunan dina wujud gawé bareng jeung sauyunan nalika rék mintonkeun éta kasenian. Katilu, patalina penca silat PMPW salaku kasenian rahayat nya éta sangkan siswa wanoh jeung terus ngamumulé ieu kasenian, tur ngariksa jeung ngaraksa budaya Sunda nu aya di wewengkon Jawa Barat.

5.2 Rékoméndasi

Ieu panalungtikan téh dipiharep bisa ngeuyeuban deui informasi ngeunaan kasenian nu aya di Jawa Barat, hususna di Kota Bandung sangkan ieu kasenian teu tumpur ku kaayaan jaman. Panalungtikan ieu disarankeun pikeun 1) mahasiswa, 2) guru, 3) masarakat, jeung 4) lembaga-lembaga kasenian.

Mahasiswa. Mahasiswa salaku akademisi dipiharep bisa ngayakeun deui panalungtikan leuwih jero deui ngeunaan penca silat, sangkan bisa kaguar deui hal-hal séjén dina kasenian penca silat. **Guru.** Guru salaku pengajar bisa jadi alat pikeun ngamekarkeun deui kasenian tradisional Indonésa ku cara ngajarkeun ka murid ngeunaan kasenian-kasenian tradisional. Kasenian penca silat, ku guru bisa dilarapkeun ngaliwatan bahan pangajaran seni budaya atawa budaya Sunda nu luyu jeung *Rencana Pelaksanaan Pembelajaran* (RPP) nu disadiakeun dina bab IV. **Masarakat.** Panalungtikan ieu dipiharep bisa jdi sarana pikeun masarakat mikawanoh jeung mikareueus deui kasenian-kasenian tradisional hususna kasenian penca silat. Masarakat dipiharep bisa leuwih ngaraksa jeung ngariksa kana ieu kasenian kasenian di tatar Sunda. **Lembaga-lembaga kasenian.** Sabada ayana ieu panalungtikan, dipiharep lembaga-lembaga kasenian téh leuwih merhatikeun deui kana seni jeung budaya nu aya di Jawa Barat. Salian ti ngainvéntarisir, dipiharep bisa

mantuan ngawanohkeun deui ieu kasenian ka masarakat umum ku cara dipintonkeun dina unggal acara-acara nu aya hubunganna jeung kasenian.

Firman Sidik, 2017

*ÉSTÉTIKA DINA KASENIAN PENCA SILAT PAGURON MEKAR PUSAKA WANGI DI KELURAHAN
GEGERKALONG KECAMATAN SUKASARI KOTA BANDUNG PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN
DI SMA KELAS XII*

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu